

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

для підготовки фахівців *першого (бакалаврського) рівня вищої освіти*
за освітньо-професійною програмою
Середня освіта (Мова і література (англійська, німецька))
спеціальності *014 Середня освіта (Мова і література (англійська))*
галузі знань *01 Освіта/Педагогіка*
денної і заочної форм навчання
факультету *іноземної філології*

ЕЛЕКТРОННЕ ВИДАННЯ

Кам'янець-Подільський
2024

УДК 378.147.091.33-027.22:811.111(075.8)

ББК 74.58я73+81.432.1

М54

*Рекомендувала вчена рада факультету іноземної філології
Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка
(протокол за № 9 від 27 серпня 2024 р.)*

Рецензенти:

*О. В. Галайбіда, кандидат філологічних наук, доцент кафедри англійської мови
Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка;*

*Е. П. Голдибан, вчитель вищої категорії англійської мови, Кам'янець-Подільського
ліцею №15 Кам'янець-Подільської міської ради Хмельницької області.*

Укладач:

*Т. В. Сторчова, кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри англійської мови.*

М54 Методичні рекомендації з організації та проведення виробничої педагогічної практики з англійської мови: для підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою Середня освіта (Мова і література (англійська, німецька) спеціальності 014 Середня освіта (Мова і література (англійська) галузі знань 01 Освіта/Педагогіка денної і заочної форм навчання факультету іноземної філології [Електронний ресурс] / укладач Т. В. Сторчова. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2024. 66 с.

Електронна версія посібника доступна за покликаннями:

URL: <http://elar.kpnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/8575>

Посібник укладено з метою ефективно організації та проведення виробничої педагогічної практики для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 014 Середня освіта (Мова і література (англійська), які навчаються за освітньо-професійною програмою Середня освіта (Мова і література (англійська, німецька). Запропоновані завдання та методичні рекомендації до їх виконання стануть суттєвим доповненням змістового та процедурного складників практичної підготовки майбутніх учителів англійської мови.

УДК 378.147.091.33-027.22:811.111(075.8)

ББК 74.58я73+81.432.1

© Т. В. Сторчова, укладання, 2024

ЗМІСТ

ВСТУП	4
1. Мета і завдання практики.....	6
2. Характеристики баз практики здобувачів вищої освіти (практикантів)	10
3. Організаційно-змістові складники практики	11
4. Зміст практики з методики навчання англійської мови (завдання, звітні матеріали, список рекомендованої літератури)	13
5. Зміст практики з педагогіки (завдання, звітні матеріали, список рекомендованої літератури)	20
6. Зміст практики з психології (завдання, звітні матеріали, список рекомендованої літератури)	24
7. Критерії оцінювання завдань з виробничої педагогічної практики з англійської мови (диференційований залік)	26
8. Організація практики. Роль і відповідальність суб'єктів практики	34
9. Правила оформлення звітної документації практики.....	38
10. Порядок захисту практики та підведення підсумків практики	41
11. Загальні критерії оцінювання практики.....	44
12. Правила техніки безпеки під час проходження практики	46
ДОДАТКИ.....	50
<i>Додаток 1. Guided Observation Tasks</i>	<i>50</i>
<i>Додаток 2. The Examples of Lesson Planning</i>	<i>55</i>
<i>Додаток 3. Науково-дослідне завдання з англійської мови</i>	<i>59</i>
<i>Додаток 4. Матеріали до звіту практики з педагогіки</i>	<i>60</i>
<i>Додаток 5. Матеріали до звіту практики з психології</i>	<i>63</i>

ВСТУП

Практика – невід’ємний складник освітньо-професійної програми підготовки фахівців, основним завданням якої є практична підготовка здобувача вищої освіти бакалаврського рівня до виконання фахових обов’язків. Практиці відводиться значна роль у підготовці висококваліфікованого, соціально зрілого, творчого вчителя англійської та німецької мов. Відповідно до зростаючих потреб суспільства педагог повинен досконало володіти предметом, мати високий рівень професійної практичної підготовки, ерудиції, ефективно застосовувати набуті знання та навички в роботі та постійно працювати над підвищенням своєї майстерності й загальної культури.

Виробнича педагогічна практика здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 014 Середня освіта (Мова і література (англійська)) є невід’ємним складником професійної підготовки майбутніх учителів. Тривалість практики – 8 тижнів (4 курс, 7 семестр).

У період проходження виробничої педагогічної практики здобувачі вищої освіти мають можливість спостерігати за роботою досвідчених учителів та пов’язати набутий досвід із здобутими компетентностями курсу методики навчання англійської мови. Щоб цей процес відбувався цілеспрямовано, здобувачі вищої освіти виконують завдання для спостереження, працюють над власними фрагментами уроків, ознайомлюються із календарно-тематичним та поурочним плануванням уроків англійської мови, формами, засобами, методами, технологіями організації навчально-виховної роботи в закладах загальної середньої освіти тощо.

Практика систематизує та поглиблює знання про методику навчання англійської мови, сприяє формуванню особистого стилю викладання, об’єктивної оцінки своїх можливостей, умінь застосовувати різноманітні методи та прийоми навчання, сучасні педагогічні технології, а також спонукає здобувачів вищої освіти до подальшої активності та самостійності в набутті професійних, перцептивних, проєктувальних, адаптивних, організаційних та пізнавальних умінь.

Виробнича педагогічна практика передбачає безперервність та послідовність професійного розвитку майбутніх учителів і є логічним продовженням їхньої професійної підготовки, що розпочинається навчальною психолого-педагогічною та завершується виробничою педагогічною практикою.

1. МЕТА І ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Метою виробничої педагогічної практики є методична підготовка здобувача вищої освіти до виконання обов'язків учителя англійської мови; формування професійно-особистісних якостей, узагальнення та систематизація професійних знань та навичок, розвиток уміння застосовувати набуті знання в умовах реального процесу навчання у школі, а також вивчення та апробація інноваційних методів та прийомів навчання у закладі загальної середньої освіти.

Завдання практики:

- ✓ вивчення стану організації навчально-виховної роботи у закладі загальної середньої освіти;
- ✓ вивчення практичного досвіду роботи педагогічних працівників баз практики;
- ✓ поглиблення та закріплення теоретичних знань, навичок та вмінь, набутих в університеті та їх використання в педагогічній діяльності;
- ✓ формування та розвиток у майбутніх учителів педагогічних умінь та навичок, розвиток професійної культури;
- ✓ формування навичок самостійного проведення навчально-виховної роботи з учнями з урахуванням їхніх вікових та індивідуальних особливостей;
- ✓ проведення комунікативно спрямованих уроків із використанням сучасних методів та прийомів активізації діяльності учнів;
- ✓ удосконалення навичок підготовки навчально-методичних матеріалів, які використовуються на уроках англійської мови у закладах загальної середньої освіти;
- ✓ стимулювання інтересу до науково-дослідницької роботи в галузі методики навчання англійської мови, впровадження найбільш ефективних методів навчання та виховання в процесі навчання англійської мови;
- ✓ формування творчого мислення, індивідуального стилю професійної діяльності.

Виробнича педагогічна практика спрямована на формування та розвиток таких компетентностей та результатів навчання:

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі й практичні проблеми у навчанні іноземних мов (англійської, німецької) у закладах загальної середньої освіти, що передбачає застосування теорій, сучасних технологій та методів навчання і характеризується комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу в закладі загальної середньої освіти.

Загальні компетентності:

ЗК 05 Здатність до міжособистісної взаємодії та роботи в команді.

ЗК 07 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, застосовувати їх у практичних ситуаціях.

ЗК 09 Здатність до адаптації та дії в новій ситуації, пошуку ефективних рішень у професійній діяльності.

ЗК 10 Здатність використовувати методики і технології організації активного та здорового способу життя здобувачів освіти, зберігати особисте фізичне здоров'я під час здійснення професійної діяльності.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК 01 Здатність формувати іншомовні комунікативні уміння та навички здобувачів освіти, розвивати в них критичне мислення.

СК 02 Здатність моделювати зміст навчання, добирати і використовувати сучасні та ефективні методики і технології навчання, виховання і розвитку здобувачів освіти; здійснювати оцінювання та моніторинг результатів навчання на засадах компетентнісного підходу.

СК 04 Здатність визначати і враховувати в освітньому процесі вікові та індивідуальні особливості здобувачів освіти; використовувати стратегії, які сприяють розвитку їхньої позитивної самооцінки; формувати мотивацію здобувачів освіти та організовувати їх пізнавальну діяльність.

СК 05 Здатність створювати психологічно позитивний клімат для навчання, організовувати ефективну комунікацію між учасниками освітнього процесу (учні, учителі, батьки та ін.), керувати власними емоційними станами.

СК 08 Здатність організовувати різні види і форми навчальної та пізнавальної діяльності учнів.

СК 10 Здатність дотримуватися сучасних мовних норм (з іноземної та державної мови), володіти іноземними мовами на рівні B2/C1 відповідно до глобальної шкали Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти, використовувати різні форми й види комунікації в освітній діяльності.

СК 13 Здатність реалізовувати ефективні підходи (особистісно-орієнтований, діяльнісний, компетентнісний) до навчання іноземних мов на підставі передового вітчизняного й міжнародного досвіду.

Результати навчання:

ПРН 01. Володіє комунікативною мовленнєвою компетентністю з української, англійської, німецької мов (лінгвістичний, соціокультурний, прагматичний компоненти відповідно до Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти), здатний удосконалювати і підвищувати власний компетентнісний рівень у вітчизняному та міжнародному контексті.

ПРН 02. Уміє визначати предметний зміст і послідовність його опрацювання з урахуванням державного стандарту освіти, типових освітніх програм, попередніх результатів навчання учнів, їхніх освітніх потреб; добрати доцільні форми, методи та засоби навчання відповідно до мети і завдань навчального заняття, вікових та індивідуальних особливостей учнів; оцінювати результати навчання учнів і здійснювати їх моніторинг на засадах компетентнісного підходу.

ПРН 04. Уміє модифікувати, редагувати, комбінувати існуючі електронні (цифрові) освітні ресурси; створювати за потреби нові; впорядковувати їх і надавати до них доступ учасникам освітнього процесу (у тому числі під час дистанційного навчання).

ПРН 05. Уміє планувати і здійснювати освітній процес з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей учнів, сприяти формуванню індивідуальної освітньої траєкторії та створювати умови для формування позитивної самооцінки учнів; формувати мотивацію учнів до навчання.

ПРН 07. Уміє організовувати освітнє середовище з урахуванням правил безпеки життєдіяльності, санітарних правил і норм, протиепідемічних правил; планувати освітній процес з урахуванням принципів здорового та безпечного способів життя; надавати медичну допомогу учасникам освітнього процесу (за потреби).

ПРН 08. Уміє здійснювати різні вид планування, організації та аналізу освітнього процесу на різних його етапах залежно від поставленої мети, індивідуальних особливостей учнів, особливостей діяльності закладу освіти.

ПРН 09. Уміє застосовувати різні форми оцінювання результатів навчання учнів з дотриманням визначених критеріїв та принципів академічної доброчесності; розвивати в учнів уміння здійснювати само- та взаємооцінювання результатів навчання.

ПРН 10. Уміє застосовувати в педагогічній діяльності наукові методи пізнання; інтегрувати інноваційні технології в освітній процес.

ПРН 11. Уміє визначати та планувати оптимальний зміст і форми професійного розвитку; здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності з урахуванням змін в системі освіти.

ПРН 20. Уміє формувати іншомовні комунікативні уміння та навички здобувачів освіти; володіє методиками і технологіями розвитку критичного мислення.

2. ХАРАКТЕРИСТИКИ БАЗ ПРАКТИКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ (ПРАКТИКАНТІВ)

Базою виробничої педагогічної практики здобувачів вищої освіти є заклади загальної середньої освіти міста Кам'янця-Подільського, які мають достатню методичну базу для того, щоб забезпечити якісну підготовку фахівців за профілем.

Для здійснення безпосереднього науково-методичного керівництва та консультування для кожного здобувача вищої освіти призначається досвідчений науково-педагогічний працівник кафедри англійської мови та кафедри педагогіки та менеджменту освіти.

3. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЗМІСТОВІ СКЛАДНИКИ ПРАКТИКИ

Зміст практики

Завдання виробничої педагогічної практики з англійської мови реалізуються у три етапи: 1-й – організаційний, 2-й – основний, 3-й – підсумковий.

На організаційному етапі виробничої педагогічної практики з англійської мови здобувач вищої освіти здійснює таку діяльність:

1. Участь у настановній конференції в університеті, де одержує направлення для проходження практики, настанови щодо її організації.
2. Ознайомлення зі шкільною документацією (класний журнал, розклад уроків, календарно-тематичний план учителя англійської мови, поурочні плани та ін.).
3. Знайомство з класом та укладання інформації відповідно до профілю класу.
4. Складання індивідуального плану роботи, узгодження його з керівником практики.
5. Отримання завдань для виконання програми практики.
6. Узгодження з керівниками практики від кафедри англійської мови, кафедри педагогіки та менеджменту освіти та кафедри психології освіти розкладу консультацій.

На основному етапі виробничої педагогічної практики з англійської мови здобувач вищої освіти здійснює таку діяльність:

1. Відвідування та аналіз уроків вчителя англійської мови тощо.
2. Фіксація результатів спостережень різних аспектів організації навчального процесу, заповнення та виконання запропонованих завдань з англійської мови, педагогіки та психології.
3. Допомога вчителю англійської мови у виготовленні роздаткового матеріалу та унаочнення.

4. Розроблення 3 уроків англійської мови.
5. Розроблення тестів, завдань, презентаційних матеріалів на уроки англійської мови із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій.
6. Допомога вчителю у перевірці зошитів та письмових робіт.
7. Відвідування позакласних заходів.

На підсумковому етапі виробничої педагогічної практики здобувач вищої освіти виконує таку роботу:

1. Підготовка звітних матеріалів практики: щоденник, звіт, завдання з англійської мови, педагогіки та психології.
2. Подання звітної документації керівникам практики для перевірки та оцінювання.
3. Участь у підсумковій конференції, де відбувається захист практики.

4. ЗМІСТ ПРАКТИКИ З МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ (завдання, звітні матеріали, список рекомендованої літератури)

Здобувач вищої освіти (практикант):

1. Заповнює профіль навчальної групи (класу) за такою формою:

вік учнів	
рівень англійської мови (A1-B1) відповідно до CEFR	
якісний показник успішності за результатами попереднього семестру	
навчальна програма та навчальний підручник	
стать (вказати кількість хлопчиків та дівчаток окремо)	
вчитель групи	

2. Здійснює спостереження основних форм організації освітнього процесу у закладах загальної середньої освіти (уроки англійської мови). Виконання завдань **Guided Observation**¹:

Opportunities for SLA;

SLA boosting activities;

Aspects of teaching grammar;

Possible difficulties with vocabulary;

Techniques for presenting vocabulary.

3. Проводить 3 фрагмента уроків з англійської мови (microteaching)² тривалістю 20 хв. кожний відповідно до розкладу та профілю групи. Практиканта допускають до проведення фрагментів тільки за наяв-

¹ Див. Додаток 1.

² Див. Додаток 2.

ності конспекту фрагмента уроку, підписаного вчителем або методистом. Фрагмент уроку розробляється здобувачем відповідно до такої структури:

Main aim:

Subsidiary aim:

Personal aim:

Timing (20 min.)	Procedure	Stage Aims	Aids and Materials	Interaction Patterns
---------------------	-----------	------------	--------------------	-------------------------

4. Проводить 3 уроки з англійської мови відповідно до розкладу. Практиканта допускають до проведення уроків тільки за наявності детального конспекту уроку, підписаного вчителем або методистом. Урок розробляється здобувачем відповідно до такої структури:

Main aim:

Subsidiary aim:

Personal aim:

Timing	Procedure	Stage Aims	Aids and Materials	Interaction Patterns
--------	-----------	------------	--------------------	-------------------------

5. Проводить позакласний захід з англійської мови.

6. Проведення науково-дослідного завдання¹.

Проведення науково-дослідного завдання полягає у спостереженні за одним із теоретичних аспектів методики навчання англійської мови у практичній площині, тобто у формі *peer observation* із самостійним визначенням критеріїв до спостереження.

Перелік тем для *peer observation*: *explanations, controlled practice, free practice, vocabulary work, grammar work, pronunciation work, understanding learners, managing a lesson, student-centredness, using IKTs, introductory activities.*

Здобувачі-практиканти на основі теорії методики обґрунтовують сформовані ними 3 критерії, які слугуватимуть основою для їх дослід-

¹ Див. Додаток 3.

дження. Кожний критерій має визначатися такими показниками як «високий», «достатній», «середній», «початковий» із дескрипторами відповідно до кожного показника.

На підсумковому етапі виробничої педагогічної практики з англійської мови здобувач вищої освіти виконує таку роботу:

1. Оформлення та подання керівникам практики на перевірку звітної документації.
2. Участь у підсумковій конференції з виробничої педагогічної практики з англійської мови. Захист виробничої педагогічної практики з англійської мови.

Керівник практики встановлює дні консультацій на кафедрі для попередньої перевірки конспектів здобувачів-практикантів. Присутність на звітній конференції є обов'язковою, бажано надавати фото- та відеоматеріали як додаток до звітної документації.

Перелік матеріалів, які подаються до звіту з методики навчання англійської мови:

1. **Фрагменти календарних планів** з англійської мови.
2. **Заповнений профіль навчальної групи (класу)** за такою формою:

вік учнів	
рівень англійської мови (A1-B1) відповідно до CEFR	
якісний показник успішності за результатами попереднього семестру	
навчальна програма та навчальний підручник	
стать (вказати кількість хлопчиків та дівчаток окремо)	
вчитель групи	

3. Виконаних п'ять завдань з керованого спостереження (**Guided Observation**) за темами:
 - ✓ *Opportunities for SLA;*
 - ✓ *SLA boosting activities;*
 - ✓ *Aspects of teaching grammar;*
 - ✓ *Possible difficulties with vocabulary;*
 - ✓ *Techniques for presenting vocabulary.*

4. Розроблених три фрагменти уроків з *англійської мови (microteachings)* тривалістю 20 хв. для навчальної групи (класу) відповідно до профілю у період практики на основі комунікативного підходу за структурою:

Main aim:

Subsidiary aim:

Personal aim:

Timing (20 min.)	Procedure	Stage Aims	Aids and Materials	Interaction Patterns
---------------------	-----------	------------	--------------------	-------------------------

5. Розроблених три уроки з *англійської мови* для навчальної групи (класу) відповідно до профілю у період практики на основі комунікативного підходу за структурою:

Main aim:

Subsidiary aim:

Personal aim:

Timing (40 min.)	Procedure	Stage Aims	Aids and Materials	Interaction Patterns
---------------------	-----------	------------	--------------------	-------------------------

6. План-конспект проведеного виховного заходу з англійської мови (зі звітними матеріалами: фото, відео, презентації, роздатковий матеріал, тощо).

7. Матеріали науково-дослідного завдання у формі peer observation. Текст формується у відповідності формату А4 з використанням шрифтів текстового редактора Times New Roman, кеглем 12 з інтервалом 1,0 та з дотриманням таких розмірів полів: верхнього і нижнього – 10 мм, лівого – 10 мм, правого – 10 мм; див. Додаток 3.

Список рекомендованої літератури з методики навчання англійської мови

1. Бахмат Н.В., Сторчова Т.В. Організація освітньої діяльності учнів закладів загальної середньої освіти: психолого-педагогічний аспект. *Педагогічна освіта: теорія і*

- практика*: збірник наукових праць / Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка; Інститут педагогіки НАПН України [гол. ред. Н.В. Бахмат]. Київ: Міленіум, 2023. Вип. 34 (1-2023). С. 111-121.
2. Бігич О.Б., Бориско Н.Ф., Борецька Г.Е. та ін. *Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник* / за заг. ред. С.Ю. Ніколаєвої. Київ: Ленвіт, 2013. 590 с.
 3. Бігич О.Б., Бориско Н.Ф., Борецька Г.Е. та ін. *Методика формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетенції: Курс лекцій: [навч.-метод. посібник для студ. мовних спец. осв.-кваліф. рівня «магістр»]* / за ред. С.Ю. Ніколаєвої. Київ: Ленвіт, 2011. 334 с.
 4. Морська Л., Сторчова Т. Challenges in creativity definition and measurement: educational implications. *Педагогічна освіта: теорія і практика: збірник наукових праць*. Київ: Міленіум, 2023. Вип. 35 (2-2023). С. 75-83. URL: <http://pedosv.kpnu.edu.ua/article/view/300595>
 5. Сторчова Т.В. Classroom Observation in the Pre-service Education of English Teachers. *Наукові праці К-ПНУ імені Івана Огієнка: збірник за підсумками звітної наукової конференції викладачів, докторантів, аспірантів: у 3-х томах*. Кам'янець-Подільський: К-ПНУ імені Івана Огієнка, 2020. Вип. 19. Т. 3. С. 47-48.
 6. Сторчова Т.В. Gender in English Language Education: the perspectives of teaching strategies. *Науково-педагогічний журнал «Молодь і ринок»*. 2021. №7-8 (193-194) липень-серпень. С. 78-84. URL: <http://mir.dspu.edu.ua/article/view/239343>
 7. Сторчова Т.В. Motivation as a gatekeeper to language learning. *Методика викладання філологічних дисциплін у загальноосвітніх та вищих навчальних закладах України: матеріали XI Регіональної науково-практичної конференції, 7 грудня 2022 року, м. Кам'янець-Подільський [Електронний ресурс]*. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2023. С. 33-35
 8. Сторчова Т.В. Цифрова компетентність вчителя англійської мови: європейський досвід. *Наукові праці К-ПНУ імені Івана Огієнка: збірник за підсумками звітної наукової конференції викладачів, докторантів, аспірантів: у 3-х томах*. Кам'янець-Подільський: К-ПНУ імені Івана Огієнка, 2023. Вип. 22 С. 175-178. URL: <http://elar.kpnu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/7325/Naukovi-pratsi-K-PNU-im.I.-Ohienka-zbirnyk-za-pidsumkamy-zvitnoi-naukovoi-konferentsii%e2%80-%93Vyp.22.pdf?sequence=3&isAllowed=y>
 9. Сторчова Т.В. Підготовка майбутнього вчителя англійської мови в умовах Нової української школи. *Наукові праці К-ПНУ імені Івана Огієнка: збірник за підсумками звітної наукової конференції викладачів, докторантів, аспірантів: у 3-х томах*. Кам'янець-Подільський: К-ПНУ імені Івана Огієнка, 2024. Вип. 23 С. 238-240 URL: <http://elar.kpnu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/8023/Naukovi-pratsi-K-PNU-im.I.-Ohienka-zbirnyk-za-pidsumkamy-zvitnoi-naukovoi-konferentsii%e2%80-%93Vyp.23.pdf?sequence=3&isAllowed=y>

10. Шмирко О.С. Методичні рекомендації щодо забезпечення професійного розвитку майбутніх учителів іноземної мови засобами професійного спрямування навчальних занять з фаху. Кам'янець-Подільський: Каліграф, 2015. 44 с.

Документи К-ПНУ з теоретичної та практичної підготовки

11. Інструкція №111 з охорони праці та безпеки життєдіяльності здобувачів вищої освіти К-ПНУ, які направляються для проходження практики. URL: <https://drive.google.com/file/d/1YMxR EUtZo1zmE9GaWcEZR744e5dHKgp/view>
12. Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (нова редакція) (затверджене вченою радою ун-ту 31.08.2021 р., протокол № 111-ОД). URL: <https://drive.google.com/file/d/0B EBvdN4dQSiSDVIV04waWZvbW5xVnM2Mmd5Y1 FLdi1rUC0w/view?resourcekey=0-tYSPd5dBX2-ZMCs1ShozJA>
13. Освітньо-професійна програма «Середня освіта (Мова і література (англійська, німецька)» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 014 Середня освіта (Мова і література (англійська)), введено в дію 01 вересня 2021 року. URL: <https://drive.google.com/file/d/1PBRn1KVcS0JuFBPWWbwHO9bPsbfe9iTf/view>

Документи міністерства освіти і науки України

14. Модельна навчальна програма. «Іноземна мова. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори Зимомря І.М., Мойсюк В.А., Трифан М.С., Унгурян І.К., Яковчук М.В.) «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 №795). URL: <https://drive.google.com/drive/u/2/home>
15. Державний стандарт базової середньої освіти. URL: <https://drive.google.com/drive/u/2/home>
16. Про затвердження професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)»: наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 23.12.2020 року №2736 URL: https://nus.org.ua/wp-content/uploads/-/2020/12/Nakaz_2736.pdf

Підручники, адаптовані відповідно до нових програм та стандартів Нової української школи

17. Full Blast Plus for Ukraine. URL: https://publishing.linguist.ua/publishing_book/full-blast-plus-for-ukraine/

18. Prepare. Ukrainian Edition. URL: https://publishing.linguist.ua/publishing_book/-prepare-ukrainian-edition/
19. Project Explore URL: <https://www.ranok.com.ua/storage/pdf/Lendinh-Project-Explore-3.pdf>

Навчальна дисципліна «Методика навчання англійської мови»
розміщена на платформі Moodle за покликанням URL:
<https://moodle.kpnu.edu.ua/course/view.php?id=152>

5. ЗМІСТ ПРАКТИКИ З ПЕДАГОГІКИ

(завдання, звітні матеріали, список рекомендованої літератури)

Завдання практики:

- ✓ поглиблення розуміння сутності основ компетентнісної, особистісно орієнтованої освіти, особливостей їх реалізації в педагогічному процесі закладу базової середньої освіти;
- ✓ саморозвиток особистісних якостей студента, активізація позиції суб'єкта професійного та особистісного саморозвитку;
- ✓ поглиблення розуміння сутності виховання в контексті інноваційної освіти, основ її реалізації через адекватну організацію навчальної діяльності учнів;
- ✓ залучати студентів до самостійного розв'язання посильних навчально-виховних завдань.

Для реалізації поставлених завдань студент-практикант повинен виконати такі види робіт з педагогіки:

1. Вести щоденник виробничої педагогічної практики (фіксувати та аналізувати процес і результати власної діяльності (підготовка та проведення навчальних занять, робота з документацією (вивчення особливостей ведення журналу), реалізація функцій класного керівника учнівського колективу).
2. Брати участь у консультаціях керівника практики.
3. Ознайомитися з системою роботи класного керівника:
 - а) фрагмент плану виховної роботи класного керівника;
 - б) змістом, формами і методам роботи класного керівника;
4. Підготувати конспект виховного заходу, який необхідно провести в закладі середньої освіти (попередньо план-конспект узгодити з класним керівником та методистом, а також запросити на перегляд виховного заходу).

5. Здійснити комплексний самоаналіз виховного заходу за значущими параметрами (з фіксацією у щоденнику).
6. Здійснити комплексний самоаналіз проведеного уроку за значущими параметрами.
7. Здійснити аналіз одного із уроків проведених вчителем (або студентом-практикантом).
8. Підготувати звіт з виробничої педагогічної практики, в якому відобразити:
 - а) найбільш суттєві досягнення та проблеми щодо реалізації освітнього процесу у закладі середньої освіти, дати їм теоретичне обґрунтування;
 - б) сформувати комплекс форм, методів, прийомів організації освітнього процесу, які студент-практикант визначив як найбільш ефективні;
 - в) відобразити результати проведеної роботи з педагогіки (виховний захід, його самоаналіз, аналіз відвіданого уроку, самоаналіз проведеного);
 - г) сформувати загальні висновки, «уроки практики», визначити напрями особистісного та професійного саморозвитку на перспективу.

ПЕРЕЛІК МАТЕРІАЛІВ, ЯКІ ПОДАЮТЬСЯ ДО ЗВІТУ З ПЕДАГОГІКИ

Звітна документація для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти з педагогіки

1. Педагогічний щоденник.
2. План-конспект виховного заходу.
3. Самоаналіз проведеного виховного заходу.
4. Самоаналіз проведеного уроку.
5. Аналіз відвіданого навчального заняття.
6. Загальний звіт по практиці.

Список рекомендованої літератури

1. Бодненко Д.М. Моніторинг навчальної діяльності: навчальний посібник. Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2014. 276 с.
2. Бути вчителем: навчально-методичний посібник з курсу «Вступ до спеціальності» / укладач О.В. Грушко. Вінниця: ТД «Єдельвейс», 2007, 296 с.
3. Вишневський О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: навчальний посібник. 3-є вид., доопрац. і доп. Київ: Знання, 2008. 566 с.
4. Гущина Н.І., Орлова Т.Г., Кондратова Л.Г. Нова українська школа : організація позаурочної діяльності в початковій школі на засадах партнерської взаємодії учасників освітнього процесу: навч.-метод. посіб. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2021. 160 с.
5. Гетта В. Шляхи досягнення педагогічної майстерності. *Трудова підготовка в закладах освіти*. 2010. №9. С. 44-45.
6. Гурський В.А., Присакар В.В. Педагогіка : загальні основи педагогіки, теорія освіти і навчання: навчальний посібник. Книга 1. Кам'янець-Подільський: Медобори, 2012. 202 с.
7. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: навч. посіб. [2-е видання, доповнене]. Київ: Академвидав, 2012. 352 с.
8. Задорожна Л. На шляху до педагогічної майстерності. *Початкова школа*. 2001. №9. С. 60-61.
9. Задорожна-Княгницька Л.В., Тимофєєва І.Б. Загальні основи педагогіки: навч. посіб. для здоб. вищої освіти за освітнім ступенем «Бакалавр» спец. 013 «Початкова освіта». Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 192 с.
10. Ковальчук Л.О. Основи педагогічної майстерності: навч. посібник. Львів: Центр ЛНУ імені Івана Франка, 2007. 608 с.
11. Ковальчук О.М. Формування педагогічної техніки засобами театральної педагогіки: навчально-методичний посібник. Ніжин: Редакційно-видавничий відділ НДПУ, 2001. 126 с.
12. Кучерявець В.Г. Основи педагогічної майстерності: Практикум. Ніжин: Редакційно-видавничий відділ НДПУ ім. М. Гоголя, 2002. 55 с.
13. Основи педагогічної майстерності та творчості вчителя: навчально-методичний посібник [Електронний ресурс] / [автори-укладачі: О.М. Дутко, О.В. Горбатюк, І.Ю. Лебідь, С.В. Поліщук, В.В. Федорчук; за заг. ред. В.В. Федорчук]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2023. 275 с.
14. Основи педагогічного оцінювання: навч.-метод. посіб. Ніжин: Лисенко М.М., 2012. 102 с.

15. Основи педагогічної майстерності: модульно-рейтинговий підхід / [автор-упорядник О.І. Кіліченко]. Івано-Франківськ, 2012. 206 с.
16. Сайтарли І.А. Культура міжособистісних стосунків: навч. посіб. Київ, 2007. 240 с.
17. Фіцула М.М. Вступ до педагогічної професії: навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти. 3-є вид., перероб. і доп. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2020. 168 с.

6. ЗМІСТ ПРАКТИКИ З ПСИХОЛОГІЇ

(завдання, звітні матеріали, список рекомендованої літератури)

Здобувачі вищої освіти, виконуючи завдання з психології, повинні розв'язати такі задачі:

- ✓ підбір та використання психодіагностичного інструментарію для збору фактичного матеріалу про структуру міжособистісних відносин в учнівській групі, рівень розвитку групи, специфіку групової діяльності тощо;
- ✓ обробка та інтерпретація матеріалів, отриманих в результаті психодіагностики;
- ✓ узагальнення, осмислення отриманої інформації і вивчення можливостей її використання для організації виховної роботи з класом.

Виконання здобувачем вищої освіти завдань з психології може відбуватися в такій послідовності.

У перший тиждень здобувач вищої освіти знайомиться з класом, налагоджує психологічний контакт. Це необхідно, по-перше, для успішного виконання всіх завдань практики, по-друге, для збору первинної інформації про учнівську групу за допомогою основних загальнопсихологічних методів (спостереження, аналізу класної документації та продуктів діяльності учнівської групи, групового опитування); по-третє, для вибору психодіагностичних методик, які будуть найбільш інформативними та доцільними у вивченні конкретної учнівської групи.

У наступні тижні здобувач вищої освіти, продовжуючи спостерігати за учнівським класом, проводить психодіагностичну методику, здійснює обробку її результатів з метою отримання знань про специфіку соціально-психологічних феноменів у конкретній учнівській групі (соціально-психологічний клімат, згуртованість, лідерство, неформальні групи в класі, референтні групи тощо). При виборі методики психодіагностики здобувач вищої освіти може скористатися рекомендаціями керівника практики від кафедри психології освіти.

Останній тиждень практики передбачає складання та написання звіту про вивчення учнівської групи, який містить не лише узагальнені, теоретично осмислені дані про учнівську групу, але й психолого-педагогічні висновки з організації виховної роботи в класі, виділення основних її напрямів та вибору адекватного психолого-педагогічного впливу на учнівську групу.

Складений за поданою схемою звіт засвідчується підписом здобувача вищої освіти.

Список рекомендованої літератури

1. Венгер Г.С. Соціальна психологія: навч. метод. посібн. Миколаїв, 2017. 344 с.
2. Дуткевич Т.В., Володченко М.А. Соціальна психологія: теоретичний курс: навч. посібник. Кам'янець-Подільський: Друк-Сервіс, 2012. 130 с.
3. Зелінська Т.М., Михайлова І.В., Демерс А.Е. Практикум із соціальної психології: реком. МОНУ як навч. посібник для студ. ВНЗ. Київ: Каравела, 2012. 232 с.
4. Кокун О.М., Пішко І.О., Лозінська Н.С., Копаниця О.В., Малхазов О.Р. Збірник методик для діагностики психологічної готовності військовослужбовців військової служби за контрактом до діяльності у складі миротворчих підрозділів: методичний посібник. Київ: НДЦ ГП ЗСУ, 2011. 281 с.
5. Лемак М.В., Петрище В.Ю. Психологу для роботи: діагностичні методики: збірник. 2-е вид. Ужгород: Видавництво Олександра Гаркуші, 2012. 616 с.
6. Основи соціальної психології: підручник для закладів вищої освіти / П.П. Горностаї, М.М. Слюсаревський, В.О. Татенко, Т.М. Титаренко, Н.В. Хазратова та ін.; за ред. М.М. Слюсаревського. Київ: Талком, 2018. 580 с.

Звітна документація

1. Звіт про вивчення учнівської групи, складений за пропонованою схемою.
2. Звіт про результати психологічної діагностики міжособистісних відносин, складений за поданою схемою.
3. Матеріали психодіагностики (бланки відповідей).
4. Розділ «Психологічна складова виробничої практики» у звіті про практику.

7. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗАВДАНЬ З ВИРОБНИЧОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ (диференційований залік)

Розподіл балів за практику

Вид діяльності під час практики	Максимальна кількість балів
1. Виконання завдань з методики навчання англійської мови	60
2. Виконання завдань з педагогіки	15
3. Виконання завдань з психології	15
5. Відповідність звітної документації змісту діяльності практиканта, її оформлення	5
6. Захист звіту перед комісією	5
Разом:	100

Розподіл балів під час оцінювання результатів діяльності практиканта з англійської мови

Вид діяльності здобувача вищої освіти під час практики	Максимальна кількість балів
1. Профіль групи	5
2. Виконання завдань Guided Observation	10
3. Планування і проведення фрагментів уроків (із розробленими матеріалами)	15
4. Планування і проведення уроків (із розробленими матеріалами)	15
5. Планування і проведення позакласного заходу	5
6. Проведення науково-дослідного завдання (у формі peer observation)	10
Разом	60

Критерії оцінювання завдань з методик навчання англійської

МОВИ:

- 1) профіль групи – 5 балів (повністю заповнений профіль – 5 балів; не повністю – 3 бала; незаповнений – 0 балів);
- 2) 5 завдань Guided Observation – 10 балів. Кожне завдання максимально оцінюється у 2 бали:
 - ✓ 2 бала – таблиця заповнена чітко та повністю; виконане завдання Observation summary свідчить про те, що студент має ґрунтовні знання теорій навчання та вивчення мови, а також володіє методичними поняттями;
 - ✓ 1,5 бала – таблиця заповнена чітко та повністю; виконане завдання Observation summary свідчить про те, що студент має достатні знання теорій навчання та вивчення мови, а також володіє методичними поняттями;
 - ✓ 1 бал – таблиця заповнена чітко та повністю; виконане завдання Observation summary свідчить про те, що студент має достатні знання теорій навчання та вивчення мови, а також володіє деякими методичними поняттями;
 - ✓ 0,5 бала – таблиця заповнена повністю проте з огріхами змістового характеру; виконане завдання Observation summary свідчить про те, що студент має недостатні знання теорій навчання та вивчення мови, а також не володіє методичними поняттями на достатньому рівні;
 - ✓ 0 балів – завдання невиконані.
- 3) Розроблені та проведені три фрагменти уроків (3 microteachings) для навчальної групи (класу) відповідно до розкладу та профілю групи (див. п.1) у період практики тривалістю у 20 хв. за структурою: Main aim, Subsidiary aim, Personal aim (Timing, Procedure, Stage Aims, Aids and Materials, Interaction Patterns) – 5 балів/1 microteaching (разом 15 балів):
 - ✓ 1 бал: урахування взаємозв'язку між структурними компонентами уроку (часом, процедурою, цілями етапів, навчальними матеріалами та способами взаємодії);
 - ✓ 1 бал: урахування різних способів взаємодії учнів;
 - ✓ 1 бал: прослідковувано комунікативний підхід до навчання;
 - ✓ 1 бал: доцільне використання засобів навчання, включно з ІКТ;

- ✓ 1 бал: відповідність усіх цілей фрагменту заняття його змісту та процедури.
- 4) Розроблені та проведені три уроки з англійської мови відповідно до розкладу та профілю групи (див. п.1) у період практики за структурою: Main aim, Subsidiary aim, Personal aim (Timing, Procedure, Stage Aims, Aids and Materials, Interaction Patterns) – 5 балів (разом 15 балів):
- ✓ 1 бал: урахування взаємозв'язку між структурними компонентами уроку (часом, процедурою, цілями етапів, навчальними матеріалами та способами взаємодії)
 - ✓ 1 бал: урахування різних способів взаємодії учнів;
 - ✓ 1 бал: прослідковувано комунікативний підхід або інший інноваційний підхід (метод) до навчання англійської мови;
 - ✓ 1 бал: доцільне використання засобів навчання, включно з ІКТ;
 - ✓ 1 бал: відповідність усіх цілей заняття його змісту та процедурі.
- 5) Планування та проведений позакласний захід з англійської мови – 5 балів.
- ✓ 4-5 балів – позакласний захід ретельно сплановано, проведено на належному рівні;
 - ✓ 3 бали – позакласний захід добре сплановано, під час проведення допущено незначні помилки;
 - ✓ 1-2 бал – планування позакласного заходу не відповідає вимогам, під час проведення допущено суттєві помилки;
 - ✓ 0 бал – позакласний захід не проведено.
- 6) Проведення науково-дослідного завдання (у формі peer observation) оцінюється у 10 балів з обсягом до 800 слів англійською мовою.
- ✓ 9-10 балів – студент має ґрунтовні знання теорій навчання та вивчення мови, а також володіє методичними поняттями на дослідницькому рівні;
 - ✓ 7-8 балів – студент має достатні знання теорій навчання та вивчення мови, а також володіє методичними поняттями на дослідницькому рівні;
 - ✓ 5-6 балів – студент має достатні знання теорій навчання та вивчення мови, проте не володіє методичними поняттями на достатньому рівні на дослідницькому рівні;

- ✓ 4-3 балів – студент має недостатні знання теорій навчання та вивчення мови та не володіє методичними поняттями на достатньому рівні на дослідницькому рівні;
- ✓ 2-1 бали – студент має низькі знання теорій навчання та вивчення мови, а також не володіє методичними поняттями на дослідницькому рівні.
- ✓ 0 балів – дослідження не проведено.

Максимальний бал за виконання завдань з англійської мови – 60, мінімальний – 36 (60%), нижче 36 – не зараховано.

Критерії оцінювання виробничої педагогічної практики з педагогіки:

- ✓ **ступінь** виконання студентами завдань практики;
- ✓ **якість** педагогічних знань, проявлених під час практики та їх відображення у звітній документації;
- ✓ **рівень** сформованості умінь та навичок практичної роботи студентів як майбутніх фахівців.

Оцінка	Критерії
15-14 балів:	Студент у повному обсязі виконав усі завдання виробничої педагогічної практики. Виховні заходи оцінено на 10-12 балів. Отримав високу оцінку вчителя, класного керівника та методистів за виконувану роботу. Під час виконання різних видів роботи в школі проявив себе як організований, сумлінний, ініціативний, творчий. Завоював повагу серед учнів, педагогічного колективу школи, керівників практики і отримав високу оцінку керівника від бази практики. У визначений термін здав досконало оформлену документацію, яка відповідає вимогам практики.
13-12 балів:	Студент у повному обсязі виконав усі завдання виробничої педагогічної практики. Виховні заходи оцінено на 7-9 балів. Студент припускався деяких методичних помилок під час проведення виховних заходів, але зміг самостійно їх виправити або пояснити причину в процесі аналізу виховного заходу. Проявив дисциплінованість, отримав позитивну оцінку роботи від класного керівника. Вчасно оформив та здав звітну документацію, яка відповідає вимогам практики.

11-9 балів:	Завдання з педагогіки виконані в повному обсязі. Виховний захід оцінено на 4-6 балів. Студент проявив себе організованим, дисциплінованим, проте недостатньо самостійним та ініціативним. Під час залікових заходів допускалися несуттєві методичні помилки. Студент вчасно здав документацію, але при її оформленні допустився деяких неточностей або неповноти викладу.
менше 8 Не зараховано	За період практики студент не виконав усі завдання з педагогіки, передбачених програмою практики. Отримав негативні відгуки від педагогічного колективу школи, керівників від бази практики. Невчасно та не в повному обсязі подав матеріали практики, які містять неточності та помилки і не відповідають вимогам, щодо оформлення такого виду документації.

Розподіл балів під час оцінювання результатів з педагогіки

№	Зміст	Відсотки
1.	Щоденник практики (повнота і правильність оформлення – зміст, висновки, оцінка), звіт про педагогічну складову практики	2
2.	Виховний захід (підготовка, проведення, наявність та повнота конспекту)	7
	Самоаналіз проведеного виховного заходу	2
3.	Самоаналіз проведеного уроку (комплексний самоаналіз проведеного уроку за значущими параметрами)	2
4.	Аналіз відвіданого навчального заняття (комплексний аналіз відвіданого уроку за значущими параметрами)	2
	Разом:	15

Розподіл балів, що присвоюються здобувачу вищої освіти з психології:

Вид діяльності студента під час практики	Максимальна кількість балів
Звіт про вивчення учнівської групи, складений за пропонуваною схемою	7
Звіт про результати діагностики міжособистісних відносин	5
Матеріалів психодіагностики	3
Разом	15

Критерії оцінювання завдань практики з психології.

- ✓ **15-14 балів** – всі завдання практики з психології виконано правильно та у повному обсязі, виявлено вміння здобувача вищої освіти застосовувати і творчо використовувати теоретичні та прикладні знання з психології, пов'язані з особливостями і засобами відповідної професійної діяльності. Виявлено вміння застосовувати спостереження для вивчення учнівської групи, психодіагностичні методики для вивчення міжособистісних стосунків в учнівській групі, скласти звіт про здійснені соціально-психологічні дослідження, продемонстровано активність та ініціативність під час здійснення практичної діяльності. Звіт подано у встановлений термін. Він містить звіт про виконані завдання з психології, висновки та пропозиції. У щоденнику практиканта зафіксовано зміст роботи з психології впродовж усього періоду проходження практики.
- ✓ **13-12 балів** – завдання з психології виконані правильно, але недостатньо повно. здобувача вищої освіти застосовувати і творчо використовувати теоретичні та прикладні знання з психології, пов'язані з особливостями і засобами відповідної професійної діяльності. Виявлено вміння застосовувати спостереження для вивчення учнівської групи, психодіагностичні методики для вивчення міжособистісних стосунків в учнівській групі, скласти звіт про здійснені соціально-психологічні дослідження. Продемонстровано активність та ініціативність але не виявлено творчого, індивідуального підходу. Звіт подано у встановлений тер-

мін. Він містить звіт про виконані завдання з психології, висновки та пропозиції. У щоденнику практиканта зафіксовано зміст роботи з психології впродовж усього періоду проходження практики.

- ✓ **11 балів** – завдання практики з психології виконано, але неповно, в ході виконання завдань допускалися незначні помилки при обробці результатів психодіагностики міжособистісних відносин. Виявлено вміння застосовувати спостереження для вивчення учнівської групи, психодіагностичні методики для вивчення міжособистісних стосунків в учнівській групі, але неповно викладено звіт про здійснені соціально-психологічні дослідження. Звітна документація оформлена згідно з вимогами. У щоденнику практиканта зафіксовано зміст роботи протягом усього періоду проходження практики.
- ✓ **10 балів** – завдання практики з психології виконано у неповному обсязі, в ході виконання завдань допускалися помилки. Звітна документація недооформлена або оформлена з помилками. Щоденник невірно оформлений.
- ✓ **9 балів** – завдання з психології виконано з помилками. Усі завдання практики виконувалися, але допущені значні неточності, бракує матеріалів психодіагностики. Документація оформлена неповно, з помилками. Щоденник недооформлено.
- ✓ **0-8 балів, не зараховано** – завдання практики з психології невиконані, виявлено несформованість вміння здійснювати відповідні види професійної діяльності. Звітна документація оформлена з помилками та подана невчасно.

Критерії оцінювання звітної документації практиканта:

- ✓ 5 балів – звітну документацію оформлено згідно з вимогами, звіт містить аналіз діяльності під час проходження практики, не містить лексико-граматичних помилок;
- ✓ 4 бали – звітну документацію оформлено згідно з вимогами, види робіт висвітлено у звіті не повно, звіт викладено не повно, допущені помилки мовного та змістового характеру;
- ✓ 3 бали – звітну документацію оформлено з помилками, види робіт висвітлено у звіті не повно, звіт викладено з порушенням вимог, допущені помилки мовного та змістового характеру;

- ✓ нижче 3 балів, не зараховано – звіт оформлено фрагментарно, з порушенням вимог, або зовсім не оформлено.

Критерії оцінювання захисту практики

- ✓ 5 балів – здобувач впевнено і чітко висвітлює результати своєї діяльності під час проходження практики з використанням мультимедійної презентації;
- ✓ 4-3 бали – здобувач висвітлює результати своєї діяльності під час проходження практики без використання мультимедійної презентації;
- ✓ 2-1 бали – здобувач фрагментарно висвітлює результати своєї діяльності під час проходження практики, без використання презентації;
- ✓ 0 балів – здобувач не з'явився на захист практики.

Таблиця відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень студентів

Підсумкова оцінка за національною шкалою	Підсумкова оцінка за шкалою ECTS	Рейтингова оцінка з практики
відмінно	A (відмінно)	90-100
добре	B (дуже добре)	82-89
	C (добре)	75-81
задовільно	D (задовільно)	66-74
	E (достатньо)	60-65
незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)	35-59
	F (незадовільно з обов'язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу кредитного модуля)	1-34

8. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАКТИКИ. РОЛЬ І ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ СУБ'ЄКТІВ ПРАКТИКИ

Виробнича педагогічна практика здобувачів вищої освіти організується на підставі наказу по університету. Безпосереднє керівництво виробничою педагогічною практикою здобувачів вищої освіти здійснюють керівники практики – викладачі кафедри англійської мови, педагогіки. Перед початком практики проводиться настановна конференція, на якій студентам роз'яснюються завдання і зміст практики, а також порядок її проходження.

Під час практики здобувачі вищої освіти організовують свою діяльність відповідно до вимог Статуту закладу загальної середньої освіти (ЗЗСО), дотримуються Правил внутрішнього розпорядку ЗЗСО, виконують розпорядження адміністрації ЗЗСО й керівників практики. Беруть участь у позакласній, методичній та інших видах роботи школи.

Для виконання програми практики, реалізації її завдань та проведення окремих видів навчально-виховної роботи з учнями студенти закріплюються за певними класами та вчителями. Щоденне навантаження студента становить 6-8 годин робочого часу.

Режим роботи студентів-практикантів визначається керівниками практики. Усі студенти повинні приходити в школу не пізніше, як за 15 хвилин до початку занять у своєму класі, час перебування в ЗЗСО визначається змістом та планом проведення практики.

До робочого часу практиканта входить спостереження за роботою вчителів (англійської мови, класного керівника та учнів, ведення щоденника практики, самостійне вивчення методичної літератури, добір дидактичних матеріалів, консультації з керівниками тощо.

У разі порушення поставлених вимог студент-практикант усувається від проходження практики. Студент, робота якого визнана незадовільною, вважається таким, що не виконав навчальний план семестру.

Практика завершується підсумковою конференцією, на якій підводяться підсумки, оцінюються результати роботи.

Керівник практики факультету:

- ✓ розробляє наскрізну програму педагогічної практики;
- ✓ бере участь у підготовці розпоряджень про проходження практики;
- ✓ проводить інструктаж з техніки безпеки;
- ✓ контролює хід практики, вживає заходів щодо усунення недоліків; разом з деканатом факультету та адміністрацією навчального закладу вирішує спірні питання та конфліктні ситуації;
- ✓ вивчає та аналізує звітну документацію студентів, відгуки керівників, складає факультетський звіт про результати практики та подає його в деканат і завідувачеві практики університету.

Методист навчального відділу:

- ✓ дбає про підписання угод з базами педагогічної практики;
- ✓ за поданням кафедр визначає керівників практики;
- ✓ здійснює розподіл студентів по навчальних закладах;
- ✓ надає інформацію для підготовки наказу про організацію та проведення педагогічних практик, розпоряджень і наказів щодо припинення, відновлення і захисту практики тощо;
- ✓ бере участь у підготовці та проведенні настановної конференції;
- ✓ готує супровідні документи (направлення в навчальні заклади);
- ✓ підтримує контакт з представниками адміністрації, керівниками, практикантами;
- ✓ розміщує інструктивні матеріали на інформаційній дошці.

Керівник практики від закладу вищої освіти:

- ✓ бере участь у настановній конференції;
- ✓ забезпечує відповідні умови для проходження практики;
- ✓ контролює виконання практикантом завдань практики;
- ✓ допомагає у виконанні завдань практики;
- ✓ контролює дотримання студентом вимог Статуту ЗЗСО, правил внутрішнього розпорядку, трудової дисципліни;
- ✓ виставляє підсумкову оцінку.

Керівник від бази практики:

- ✓ забезпечує відповідні умови для проходження практики;
- ✓ знайомить студента з навчально-матеріальною базою, документацією, планом навчально-виховної роботи, календарним планом, особливостями тематичного і поурочного планування, діяльністю педради, методичних об'єднань, батьківського комітету, учнівських органів самоврядування;
- ✓ допомагає у виконанні завдань практики, бере участь у оцінюванні діяльності здобувачів вищої освіти;
- ✓ надає допомогу у вивченні індивідуальних особливостей учнів і колективу класу;
- ✓ контролює дотримання студентом вимог Статуту ЗЗСО, правил внутрішнього розпорядку, трудової дисципліни.

Здобувач вищої освіти (практикант):

- ✓ своєчасно прибуває на базу практики і проводить свою діяльність згідно зі Статутом ЗЗСО, Правилами внутрішнього розпорядку, виконує розпорядження адміністрації навчального закладу, керівників практики;
- ✓ виконує всі види робіт, передбачені Програмою практики;
- ✓ виконує завдання практики;
- ✓ працює в навчальному закладі не менше 6 годин на день, регулярно робить записи у щоденнику;
- ✓ вчасно подає поточну документацію на перевірку керівникам, оформлює звітну документацію.

Здобувач вищої освіти (практикант) має право:

1. Отримати відповідні завдання до початку практики, а також консультації щодо їх виконання.
2. Пройти інструктаж з техніки безпеки та охорони життя і здоров'я учнів.
3. Користуватися бібліотекою навчального закладу, навчальними кабінетами і посібниками.
4. Вносити пропозиції щодо організації педпрактики, брати участь у конференціях та нарадах.
5. Заміна бази практики може бути здійснена лише з поважних причин і за наказом ректора університету.

Порядок проходження практики за технологіями дистанційного навчання

Під час карантину або інших ситуацій, коли можливості фізичного відвідування баз практик здобувачами вищої освіти обмежені або відсутні й традиційні технології проведення практики здобувачів вищої освіти не можуть бути застосовані, практику може бути переорієнтовано на дистанційне проведення відповідно до розпоряджень по університету, з урахуванням Положення про дистанційне навчання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка https://drive.google.com/file/d/1c--sYRfDI_iAT7L766LprKB-x9GGKaEy/view та на основі Додатку 5 до Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (нова редакція) (затверджене вченою радою ун-ту 31.08.2021 р.) https://drive.google.com/file/d/0B_EBvdN4dQSIiSDVIV04wa-WZvbW5xVnM2Mmd5Y1FLdi1rUC0w/view?resourcekey=0-tYSPd5dBX2-ZMCs1ShozJA

9. ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ ПРАКТИКИ

Після закінчення терміну практики здобувачі вищої освіти звітують про виконання її програми. Звітну документацію (щоденник практики та індивідуальний звіт про практику) здають провідному фахівцеві навчального відділу з організації практики на факультеті іноземної філології у триденний термін після її завершення.

Папка зі звітними документами повинна мати титульну сторінку, що містить підписи керівників практики із зазначенням посади, наукового ступеня, вченого звання, ПІБ. Звітні матеріали здобувач вищої освіти завантажує на MOODLE. Щоденник практики – основний документ, що відображає поточну діяльність здобувача вищої освіти, етапи виконання завдань.

Індивідуальний звіт та щоденник практики, в яких фіксуються всі форми роботи під час практики (відвідування уроків з англійської мови та виховних заходів, ознайомлення зі шкільними програмами, з календарно-тематичним та урочним плануванням вчителя тощо)¹ є обов'язковими компонентами звітної документації здобувача-практиканта.

Звіт складає довільну кількість сторінок комп'ютерного набору (але не менше 3-х), бажано із фото-/та відеоматеріалами. У звіті практикант систематизовано описує виконання усіх розділів програми практики, зазначає, які компетентності вдалося сформуванати, знання, уміння та навички здобути упродовж практики.

Обов'язковою є наявність висновків та пропозицій практиканта щодо удосконалення підготовки, організації та проведення практики.

Час та місце проведення підсумкової конференції (захист практики) оголошується додатково.

¹ Щоденник практики розміщено на сторінці факультету іноземної філології К-ПНУ за покликанням <https://fif.kpnu.edu.ua/praktyka/>

Рекомендації до оформлення звітної документації

Звітна документація виробничої педагогічної практики повинна бути створена у Word.

Оформлення звіту здобувача вищої освіти повинне відповідати таким вимогам:

- ✓ обсяг звіту складає довільну кількість (але не менше 3-х) сторінок комп'ютерного набору у Word;
- ✓ текст формується у відповідності формату А4 з використанням шрифтів текстового редактора Times New Roman, кеглем 14 з інтервалом 1,5 та з дотриманням таких розмірів полів: верхнього і нижнього – 20 мм, лівого – 25 мм, правого – 10 мм.

Орієнтовна схема звіту:

- ✓ *Титульний аркуш¹.*
- ✓ *У «Вступі» до звіту коротко розкривається роль, місце практики в системі професійної підготовки вчителя, мета і завдання практики, основні принципи її організації. Визначаються професійні уміння і навички, які формувалися і вдосконалювалися під час практики.*

Виконання завдань відповідно до розділів програми:

1. *Завдання з англійської мови.*
2. *Завдання з педагогіки.*
3. *Завдання з психології.*

Висновки.

1. *Які знання, уміння та навички здобуті упродовж практики (загальні і спеціальні компетентності, програмні результати навчання).*
2. *Позитивне в організації та проведенні практики.*
3. *Недоліки, виявленні під час практики.*
4. *Пропозиції щодо удосконалення підготовки, організації та проведення практики.*

Дата Підпис здобувача вищої освіти.

Підпис директора, завірений печаткою.

¹ Див. Додаток 5.

У щоденнику практики повинні бути:

- ✓ *відмітки про прибуття та вибуття з бази практики, засвідчені підписом керівника та печаткою підприємства, організації, установи;*
- ✓ *Календарний графік проходження практики, засвідчений підписом керівника та печаткою підприємства, організації, установи-бази практики, у якому повинні бути **відповідні записи:***
 - *про проведені та відвідані уроки англійської мови;*
 - *позаурочні та виховні заходи;*
 - *підготування та проведення заходів та завдань з педагогіки;*
 - *участь у семінарах / конференціях, тощо;*
- ✓ *Робочі записи під час практики, у яких деталізовано проведені види робіт та виконання завдань практики;*
- ✓ *Відгук і оцінка роботи здобувача вищої освіти на практиці керівника практики від бази практики – учителя англійської мови з його підписом і рекомендованою оцінкою, засвідчений підписом керівника та печаткою установи;*
- ✓ *Відгук і оцінка роботи здобувача вищої освіти на практиці керівника практики від бази практики-класного керівника з його підписом і рекомендованою оцінкою, засвідчений підписом керівника та печаткою установи.*

10. ПОРЯДОК ЗАХИСТУ ПРАКТИКИ ТА ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

Інформація про проведення підсумкової конференції (захист практики) оголошується додатково.

Звіт з практики захищається здобувачем вищої освіти на підсумковій конференції. До комісії входять керівники від кафедри англійської мови, кафедри педагогіки та менеджменту освіти та кафедри психології освіти.

Комісія оцінює результати діяльності практикантів, беручи до уваги:

- ✓ виконання студентом програми практики;
- ✓ ступінь сформованості компетентностей, передбачених програмою практичної підготовки здобувача вищої освіти;
- ✓ рівень професійної й суспільної спрямованості майбутніх вчителів (інтерес до педагогічної професії, любов до дітей, відповідальне і творче ставлення до роботи, активність, ініціативність, самостійність, дисциплінованість);
- ✓ дотримання вимог до оформлення звітної документації, якість звітних матеріалів;
- ✓ уміння висловлювати власну позицію з питань навчання і виховання в процесі захисту педагогічної практики.

Порядок захисту практики

У процесі обговорення звіту керівники практики коментують виступ студента, оцінюють рівень засвоєння знань, набуття умінь і навичок кожним практикантом.

Загальна **оцінка** за навчальну ознайомлювальну педагогічну практику виставляється згідно з навчальним планом: **зараховано / не зараховано**.

Оцінка виставляється головою комісії у відомість обліку успішності та залікової книжки / індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти.

Здобувач вищої освіти, який **не виконав програму практики з поважних причин** (підтверджених документально), наказом по університету може бути направлений для повторного проходження практики у час, вільний від навчання.

Здобувач вищої освіти, який **не виконав програму практики без поважних причин**, відраховується з університету за невиконання навчального плану.

Підсумки практики обговорюються на засіданні випускової кафедри.

Після закінчення терміну практики здобувачі вищої освіти звітують про виконання програми практики. Формою звітності за практику є письмовий звіт. Письмовий звіт та інші документи практики (щоденник тощо) подаються на перевірку керівникові практики від кафедри англійської мови, кафедри педагогіки та менеджменту освіти, кафедри психології освіти.

Щоденник практики є основним документом, що відображає діяльність здобувача вищої освіти та етапи виконання завдань. Виконані завдання практики, наприклад, профіль групи, Guided Observation Tasks, Microteachings, etc., виконані завдання з педагогіки, психології здобувачі вищої освіти (практиканти) вантажать на розроблений курс виробничої педагогічної практики платформи Moodle <https://moodle.kpnu.edu.ua/>.

Звітні матеріали виробничої педагогічної практики здобувачів вищої освіти (щоденник, звіт тощо) зберігаються в кабінеті практики на факультеті іноземної філології.

Звіт з практики захищається здобувачем вищої освіти перед комісією, призначеною керівником практики від факультету. Комісія оцінює результати практики здобувачів вищої освіти у терміни, встановлені відповідним наказом про проведення практики здобувачів вищої освіти на базах практики в останні дні її проходження, або в університеті впродовж двох тижнів навчальних занять після завершення практики.

Підведення підсумків практики відбувається відповідно до вимог, передбачених робочою програмою практики. Місце, час і форма приймання заліку з практики визначається деканатом факультету іноземної філології і доводиться до відома здобувачів та керівників практик.

Загальна оцінка за практику вноситься в відомість обліку успішності здобувача вищої освіти, в залікову книжку/індивідуальний навчальний

план здобувача вищої освіти за підписом голови комісії та враховується стипендіальною комісією при визначенні розміру стипендії разом з його оцінками за результатами підсумкового семестрового контролю.

Здобувачеві вищої освіти, який не виконав програму практики з поважних причин (підтверджених документально), може бути надане право на проходження практики в інший термін за визначених умов.

11. ЗАГАЛЬНІ КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПРАКТИКИ

При оцінюванні виробничої педагогічної практики враховується таке:

1. Ступінь та якість виконання завдань практики;
2. Характеристика здобувача вищої освіти від бази практики;
3. Якість оформлення звітної документації.
4. Результати захисту практики перед комісією.

Оцінка «*відмінно*» **A (90-100 балів)** – всі завдання практики виконано у повному обсязі, виявлено вміння студента застосовувати і творчо використовувати теоретичні та методичні знання, пов'язані з особливостями і засобами відповідної професійної діяльності. Виявлено вміння застосовувати інноваційні технології, продемонстровано активність та ініціативність під час здійснення практичної професійної діяльності. Звіт подано у встановлений термін, що містить всі структурні елементи. У щоденнику студента-практиканта зафіксовано зміст роботи протягом усього періоду проходження практики.

Оцінка «*дуже добре*» **B (82-89 балів)** – завдання виконані правильно, але недостатньо повно. Виявлено вміння застосовувати теоретичні та методичні знання, пов'язані з особливостями і засобами відповідної професійної діяльності. Продемонстровано зацікавленість та активність, але не виявлено творчого, індивідуального підходу. Звіт подано у встановлений термін, що містить всі структурні елементи. У щоденнику студента-практиканта зафіксовано зміст роботи протягом усього періоду проходження практики.

Оцінка «*добре*» **C (75-81 бал)** – завдання практики виконано, але не повно, в ході виконання завдань допускалися незначні помилки. Звітна документація оформлена згідно з вимогами. У щоденнику студента-практиканта зафіксовано зміст роботи протягом усього періоду проходження практики.

Оцінка «задовільно» **D (67-74 бали)** – завдання практики виконано у неповному обсязі, в ході виконання завдань допускалися помилки. Звітна документація недооформлена або оформлена з помилками. Щоденник оформлений неправильно.

Оцінка «достатньо» **E (60-66 балів)** – завдання виконано з помилками. Усі завдання практики виконувалися, але допущені неточності. Документація оформлена неповно, з помилками. Щоденник недооформлено.

Оцінка «незадовільно» **FХ (35-59 балів)** – завдання невиконані, виявлено несформованість вміння здійснювати відповідні види професійної діяльності. Звітна документація оформлена з помилками.

12. ПРАВИЛА ТЕХНІКИ БЕЗПЕКИ ПІД ЧАС ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

Вчитель англійської мови з метою дотримання вимог охорони праці повинен:

- ✓ знати і належним чином виконувати свої посадові обов'язки, інструкції з охорони праці, охорони життя і здоров'я здобувачів освіти;
- ✓ забезпечувати режим дотримання норм і правил з охорони праці під час організації навчання здобувачів освіти;
- ✓ мати чітке уявлення про небезпечні і шкідливі фактори, пов'язані з виконанням робіт і знати основні способи захисту від їх впливу;
- ✓ пройти вступний інструктаж і первинний інструктаж на робочому місці;
- ✓ керуватися в роботі правилами внутрішнього трудового розпорядку закладу загальної середньої освіти;
- ✓ дотримуватися режиму праці та відпочинку, який визначається графіком роботи;
- ✓ дбати про особисту безпеку і особисте здоров'я, а також про безпеку здобувачів у процесі виконання роботи або під час знаходження на території закладу загальної середньої освіти;
- ✓ дотримуватися правил особистої гігієни;
- ✓ при пересуванні по території і в приміщеннях користуватися тільки встановленими проходами;
- ✓ знати вимоги електро- і пожежобезпеки і вміти користуватися засобами пожежогасіння;
- ✓ вміти надавати домедичну допомогу потерпілому;
- ✓ виконувати режими праці та відпочинку, встановлені в закладі освіти;
- ✓ оперативно повідомляти про всі несправності обладнання, виявлені в процесі роботи, про ситуацію, що загрожує життю і здоров'ю людей, про кожен нещасний випадок або про погіршення свого здоров'я;
- ✓ знати номери телефонів виклику екстрених служб (пожежної охорони, швидкої медичної допомоги тощо).

Під час виконання посадових обов'язків вчителя англійської мови можуть мати місце такі шкідливі та безпечні фактори:

- ✓ недостатнє освітлення робочої зони;
- ✓ зорове стомлення при тривалій роботі з документами, зошитами;
- ✓ ураження електричним струмом при дотику до струмоведучих частин електрообладнання та електроприладів з порушеною ізоляцією;
- ✓ опіки при роботі з нагрівальними приладами;
- ✓ підвищена психоемоційна напруга;
- ✓ значне голосове навантаження;
- ✓ статичне навантаження при незначному загальному м'язовому руховому навантаженні;
- ✓ пожежонебезпека;
- ✓ висока щільність епідемічних контактів;
- ✓ травми і падіння.

Вчитель повинен забезпечити умови для проведення занять у навчальному кабінеті і несе особисту відповідальність за порушення правил безпеки, вимог охорони праці і санітарно-гігієнічних правил. Педагог зобов'язаний дотримуватися протипожежного режиму в освітній установі, правил пожежної безпеки, знати місця розташування первинних засобів пожежогасіння, а також порядок дій при виникненні пожежі або іншої надзвичайної ситуації, напрямок евакуації, вміти користуватися первинними засобами пожежогасіння.

У навчальному кабінеті з іноземної мови не допускається знаходження та використання легкозаймистих пожежонебезпечних предметів чи речовин, а також забороняється використання джерел відкритого вогню, обігрівачів, електричних чайників, кип'ятильників, несертифікованих подовжувачів та саморобних пристроїв.

Не допускається виконувати роботу, перебуваючи у стані алкогольного сп'яніння або у стані, викликаному вживанням наркотичних речовин, психотропних, токсичних або інших одурманюючих речовин, а також розпивати спиртні напої, вживати наркотичні засоби, психотропні, токсичні чи інші одурманюючі речовини на робочому місці або на території навчального закладу.

Педагогічний працівник повинен пройти навчання і мати навички надання першої домедичної допомоги постраждалим.

При роботі необхідно дотримуватися таких заходів безпеки від ураження електричним струмом:

- ✓ не торкатися до відкритих і негороджених струмоведучих частин електроприладів, комп'ютерного обладнання та оргтехніки, до оголених або з пошкодженою ізоляцією проводів;
- ✓ не включати в електромережу і не відключати прилади мокрими і вологими руками;
- ✓ дотримуватися послідовності включення і виключення приладів, не порушувати технологічні процеси;
- ✓ не залишати включені в електромережу прилади без нагляду, включно ТЗН, персональний комп'ютер та іншу оргтехніку;
- ✓ не пересувати включені в електричну мережу прилади, включно ТЗН, персональний комп'ютер та іншу оргтехніку;
- ✓ не складати на електроприлади папір, речі та інші предмети;
- ✓ не проводити вимикання пристроїв ривком за шнур живлення;
- ✓ не намагатися виконати ремонт включеного в мережу електрообладнання;
- ✓ не згинати і не затискувати електричні з'єднувальні кабелі, дроти (шнури).

Дотримання правил поведінки в аварійних ситуаціях

Не допускається приступати до виконання роботи у разі поганого самопочуття або раптової хвороби.

У разі отримання травми вчитель іноземної мови зобов'язаний припинити роботу, покликати на допомогу, скористатися аптечкою першої допомоги і звернутися до медичного пункту. При отриманні травми іншим працівником необхідно надати йому першу домедичну допомогу. За необхідності, викликати швидку медичну допомогу за телефоном 103 і повідомити про факт травмування. Забезпечити до початку розслідування збереження обстановки на місці події, а якщо це неможливо (існує загроза життю і здоров'ю оточуючих) – фіксування обстановки шляхом складання схеми, протоколу, фотографування або іншим методом.

У разі появи задимлення або загорання негайно припинити роботу, відключити у щитку відповідне електрообладнання, евакуювати дітей з кабінету до безпечного місця, сповістити голосом про пожежу і вручну задіяти автоматичну пожежну сигналізацію, викликати пожежну охорону за телефоном 101, повідомити про це адміністрацію навчального закладу. За відсутності явної загрози життю вжити заходів до ліквідації пожежі за допомогою первинних засобів пожежогасіння.

При використанні вогнегасників не можна направляти в бік людей струмись вуглекислоти і порошку. При користуванні вуглекислотним вогнегасником, щоб уникнути обмороження, не братися рукою за розтруб вогнегасника. При загоранні електроустаткування для його гасіння слід застосовувати тільки вуглекислотні або порошкові вогнегасники.

У разі загрози або виникнення осередку небезпечного впливу техногенного характеру, слід керуватися відповідними інструкціями про порядок дій та Планом евакуації.

У разі сигналу **повітряної тривоги** практикант допомагає учителеві організувати й супроводжувати переміщення учасників освітнього процесу до найближчого укриття та перебувати в укритті до завершення повітряної тривоги. Після завершення небезпеки та оголошення скасування сигналу практикант допомагає організувати повернення учасників освітнього процесу з найближчого укриття до запланованих заходів.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК 1

GUIDED OBSERVATION TASKS

¹TASK ONE

Task focus: Opportunities for Second Language Acquisition (SLA)

Observe a lesson to detect opportunities for SLA provided by the teacher. Tick (✓) 'Yes' or 'No' and provide evidence if 'Yes'. Then summarise your observations.

Opportunities for SLA	Yes	No	Evidence
The teacher creates contexts for communication.			
The teacher makes use of a variety of tasks and activities for engaging the learners in natural communication.			
The teacher exposes the class to authentic material (material not designed for language teaching purposes, e.g. a newspaper article, a song).			
The teacher helps the learners to be aware of their errors in spoken English.			
The teacher ensures comprehensible input during a lesson.			
The teacher creates an environment in which L2 is mostly spoken.			
The teacher works with the learners' emerging language during a lesson.			

Observation summary.

What have you learnt from this observation?

¹ Усі запропоновані завдання для Guided Observation використано за матеріалами курсу «English Language Teaching Methodology. Bachelor's Level» в межах проєкту «Шкільний вчитель нового покоління», започаткованого Міністерством освіти і науки України та Британською Радою в Україні.

TASK TWO

Task focus: Second Language Acquisition (SLA) boosting activities.

Observe several lessons to detect ways of encouraging SLA in the language classroom. Tick (✓) the activities you have observed in class. Then summarise your observations.

Activity	✓
Listening to an English song/poem/story etc.	
Reading/Writing an e-mail	
Communicating with a native speaker	
Reviewing a peer's essay	
Interacting with other learners in a group activity	
Playing a language game	
Watching an English film	
Taking part in a role play	
Working in pairs or small groups to discuss a problem	
Working on a project	
Creating visual support for presenting concepts	
Guessing the meaning of new words and expressions	
Brainstorming ideas	
Planning and performing sketches	

Observation summary.

What have you learnt from this observation? In what ways do these activities boost acquisition?

TASK THREE

Task focus: Aspects of teaching grammar.

Observe several lessons and tick (✓) the relevant cell if you can observe these teacher actions. Provide evidence.

Aspects of teaching grammar	✓	Evidence
Grammar is mostly presented in isolation		
Grammar is mostly presented in a communicative context		
The teacher uses inductive approach to teaching grammar (from examples to rules)		
The teacher uses deductive approach to teaching grammar (from rules to examples)		
The teacher encourages talk about grammar		
The teacher gives special attention to particular grammar problems of Ukrainian speakers		
The teacher ignores grammar problems of Ukrainian speakers		
The teacher drills grammar patterns intensively		

Observation summary.

How does the teacher integrate grammar into communicative context? How does the teacher check whether new grammar has been learnt? What are the most important things about teaching grammar that you anticipate using in your future work?

TASK FOUR

Task focus: Possible difficulties with vocabulary.

Observe a lesson, preferably one that incorporates a text.

Before the lesson:

- ✓ *Look through the text and identify the words/phrases that you think may be difficult for the learners. Make notes in the relevant column of the table below.*
- ✓ *Ask the teacher to identify the words/phrases that she/he thinks may be difficult for the learners. Make notes in the relevant column of the table below.*

During the lesson:

- ✓ *Observe the learners working with the text. Complete the relevant column with the words that learners found difficult.*

After the lesson:

- ✓ *Ask the learners which words were difficult for them.*

The words that may be difficult for the learners		The words that are difficult for the learners <i>(fill in during the lesson)</i>
your point of view <i>(fill in before the lesson)</i>	teacher's point of view <i>(fill in before the lesson)</i>	

Observation summary.

Why do you think those words were difficult for the learners? What techniques did the teacher use to overcome difficulties with vocabulary?

TASK FIVE

Task focus: Techniques for presenting vocabulary.

Observe several lessons and tick (✓) the techniques the teacher uses for presenting vocabulary. Make notes if appropriate.

Technique	✓	Notes
a translation		
a contextualised example		
a cline (a scale of language items that goes from one extreme to another, e.g. from positive to negative)		
realia (real things that are brought to class and used as a resource)		
a synonym/antonym		
a definition		
visuals (photos, diagrams and drawings, flashcards)		
wordbuilding		
mime		
a demonstration		
other (please specify)		

Observation summary.

What have you learnt from this observation? What do you need to keep in mind when teaching vocabulary?

ДОДАТОК 2

THE EXAMPLES OF LESSON PLANNING

MAIN AIM, SUBSIDIARY AIM, PERSONAL AIM

Main aim:

Subsidiary aim:

Personal aim:

Main aim	Subsidiary aim	Personal aim
To practise making polite request in the context of making holiday arrangements. Example exponent: <i>Could you give me some information about hotels?</i>	Grammar: to revise modal auxiliary verbs. Functional exponents: <i>Could/Would you ...?</i> Vocabulary: to consolidate lexis for travel, accommodation. Phonology: to focus on intonation. Speaking: to give controlled oral practice.	To improve my organization of the whiteboard. To give clearer examples.

THE EXAMPLES OF STAGE AIMS

Procedure	Stage aims
Show students pictures of various holiday destinations. Ask them to talk about their last holiday.	To contextualize the topic of holidays.
Tell two short stories about holidays (one true, one untrue). Invite students to ask questions and then to guess which story is true.	To give students a model for the speaking activity.
Allow time for students to plan their own story, which may be true or not.	To give students time to plan their speaking.
In groups students tell their stories. The rest of the group ask questions and guess if the story is true or not.	To give students fluency practice. To provide opportunities to practise the sequence of tenses in a spoken narrative.

THE LESSON PLAN COMPONENTS AND THE EXAMPLE OF A LESSON PLAN

When we plan a lesson, we ask ourselves a number of questions

Lesson plan components	
Class profile	Who are we planning the lesson for?
Timetable fit	How is the lesson connected to the last lesson and /or the next one?
Main aim(s)	What do we want learners to learn or to be able to do by the end of the lesson?
Subsidiary aims	What else do learners need to be able to do during the lesson to enable them to achieve the main aim?
Stage aims	What is the purpose of each stage of the lesson?
Personal aims	What aspects of our own teaching do we want to develop or improve?
Assumptions	What do we think learners already know or can already do related to the aims?
Anticipated problems	What may learners find difficult in the lesson? What may they not be used to doing? What may they not feel confident about?
Possible solutions	What action will we take to deal with the anticipated problems?
Teaching aims, materials, equipment	What should we remember to take to the lesson?
Procedures	What are the tasks and activities for each stage?
Timing	What length of time will we need for each stage?
Interaction patterns	In which ways will learners work at different stages, i.e. individually, in pairs, in groups, as a whole class?
Homework	What further work will learners need to do before the next lesson?

The example of a **lesson plan**, which aims to introduce and practise language for describing people

Timing	Procedure	Stage aims	Aids and materials	Interaction pattern
5 minutes	Students talk about their families	Warmer/lead-in: to get students talking and introduce the topic	Family photographs brought in by students	Pairwork
10 minutes	Students select appropriate adjectives to complete descriptions of family members in transcripts of mini-dialogues They listen to the mini-dialogues and check answers	To introduce new vocabulary Intensive listening	Short gapped transcripts Recorded dialogues CD player	Individual work → pairwork Teacher → whole class
10 minutes	Students exchange information about their own family members	To give students fluency practice: describing personalities, habitual behavior and specific past events	(none)	Pairwork (Teacher monitors)
10 minutes	Teacher gives feedback on language used Students do gap-fill task	To highlight need for new language To introduce new language To focus on accuracy	Teacher's notes Whiteboard Worksheet	Teacher → whole class Individual work

10 minutes	Students repeat family description task	To provide an opportunity for students to improve their spoken performance To give students further fluency practice	(none)	Pairwork (new partners)
------------	---	---	--------	--------------------------------

ДОДАТОК 3

НАУКОВО-ДОСЛІДНЕ ЗАВДАННЯ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

PEER OBSERVATION open feedback form

Choose one of the focuses for the peer observation:

explanations, controlled practice, free practice, vocabulary work, grammar work, pronunciation work, understanding learners, managing a lesson, student-centredness, using IKTs, introductory activities.

Key criteria:

- 1.
- 2.
- 3.

Each of the criteria is defined by following indicators: **high, sufficient, average, initial**

What I observed ...

Examples of good practice include ...

Areas for development/ discussion include...

The observation was made by ...

Date

ДОДАТОК 4

МАТЕРІАЛИ ДО ЗВІТУ ПРАКТИКИ З ПЕДАГОГІКИ

Схема методичної розробки позакласного виховного заходу ЗРАЗОК ТИТУЛЬНОЇ СТОРІНКИ

Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка

«Затверджую»
Викладач кафедри педагогіки та
управління навчальним закладом
_____ (підпис)
«__» _____ 202_ р.

Конспект виховного заходу
на тему: _____

студента ____ групи ____ курсу
_____ факультету

_____ (П.І.Б.)

для проведення в _____ класі
_____ школи
«__» _____ 202_ р.

Друга сторінка:

Мета заходу (виховна, пізнавальна, розвиваюча)

Форма проведення (класна година, диспут, колективна творча справа, екскурсія тощо)

Місце проведення заходу і його тривалість

Обладнання і наочність

Використана література, методичні розробки тощо

Зміст виховного заходу

I. Вступна частина: вступне слово вчителя, організація заходу, актуалізація теми заходу тощо.

II. Основна частина: викладення інформаційного матеріалу, запитання для обговорення, зміст завдань для групового чи колективного виконання, конкурсні завдання.

III. Заключна частина: підведення підсумків, рекомендації і пропозиції учням.

Схема аналізу відвіданого виховного заходу

1. Тема виховного заходу.
2. Організація заходу: наскільки були готові діти і педагог до проведення заходу (оформлення приміщення, обладнання, наочність; підготовка і використання ТЗН; чіткість, організованість).
3. Злагодженість дій педагога і дітей під час заходу; раціональне використання часу.
4. Оцінка актуальності даного заходу, його відповідності інтересам і віковим особливостям учнів.
5. Участь учнів у проведеному виховному заході, їхня роль і активність.
6. Заключна частина заходу: чи було проведено колективні підсумки, загальні висновки і узагальнення.
7. Мета заходу. Наскільки вдалося її досягнути. Результативність проведеного виховного заходу, його пізнавальну і виховну цінність.
8. Які позитивні сторони та недоліки бачите у проведенні заходу? Що Вам вдалося добре, а що хотіли б поліпшити наступного разу?

Аналіз одного із уроків, проведених вчителем

1. Попередні дані: предмет, клас, учитель, дата;
2. Структура, хід і зміст уроку. Діяльність вчителя й учнів на уроці;
3. Висновки і пропозиції:
 - ✓ розподіл часу;
 - ✓ позитивні сторони уроку;
 - ✓ недоліки в ході і змісті уроку;
 - ✓ пропозиції щодо удосконалення уроку.

Результати відвіданого уроку _____

Труднощі _____

Висновки _____

Пропозиції _____

Дата

Здобувач вищої освіти _____ (підпис)

ДОДАТОК 5

МАТЕРІАЛИ ДО ЗВІТУ ПРАКТИКИ З ПСИХОЛОГІЇ

ОРІЄНТОВНА СХЕМА ЗВІТУ ПРО ВИВЧЕННЯ УЧНІВСЬКОЇ ГРУПИ

1. Загальні відомості про учнівську групу (школа, клас, кількість учнів, статевий та віковий склад, тривалість існування групи).
2. Структура класу:
 - а) офіційна – перелік посад, розподіл обов'язків між ними, система підпорядкування, рівень авторитетності учнів, що займають посади; чим його можна пояснити;
 - б) неофіційна – її співвідношення з офіційною, популярні, непопулярні, ізольовані учні в класі; якості особистості, які найвище оцінюються в групі. Поділ класу на мікрогрупи, причини їх існування;
 - в) взаємовідносини між учнями: емоційний клімат у групі, прояви взаємодопомоги, співвідношення міри вимогливості до себе і до інших, стиль та мотиви спілкування між учнями, особливості відносин хлопчиків і дівчат. Негативні прояви у стосунках: частота та зміст конфліктів, прояви булінгу, проблема непопулярних та ізольованих членів групи, байдужість один до одного, труднощі в спілкуванні, способи корегування та оптимізації взаємовідносин.
3. Відносини учнівської групи з:
 - а) учителем: стиль керівництва класом, його зв'язок із характером учнівських стосунків; характеристика контактів з учнями, рівень авторитетності;
 - б) іншими учнівськими групами: одновіковими (суперництво, співробітництво, доброзичливість, взаємодопомога, стосунки лідерів); різновіковими (старшими, молодшими);
 - в) позашкільними групами (спортивні секції, неформальні угруповання).

4. Спрямованість учнівської групи:

- а) навчально-пізнавальна – рівень успішності, дисципліни, знань, ставлення до відмінників, до учнів з початковим рівнем знань;
- б) професійна – наявність різноманітних форм професійної підготовки, ставлення до них учнів, рівень професійних знань, умінь, навичок та зацікавленості майбутньою професією;
- в) егоїстична – перевага особистих інтересів над інтересами групи, низький рівень контактності, обмеженість в спілкуванні у позаурочний час, байдуже ставлення до товаришів;
- г) гуманістична – прояви партнерства, взаємодопомоги, взаємопідтримки, зацікавленість справами один одного, змістовні та інтенсивні контакти. Визначити переважаючу спрямованість групи.

5. Висновки:

- ✓ рівень організованості учнівської групи (забезпечує чи ні самоуправління та самовиховання);
- ✓ засоби підвищення організованості класу та активізації його виховних можливостей.

Дата

Практикант (підпис)

Перелік рекомендованих психодіагностичних методик для вивчення міжособистісних відносин в учнівській групі

Методика визначення ціннісно-орієнтаційної єдності (ЦОЄ) учнівської групи.

Методика оцінки ділового, творчого та морального клімату колективу.

Референтометрія.

Соціометрія.

Оцінка рівня товариськості (тест В.Ф. Рахівського).

Методика діагностики міжособистісних відносин Т. Лірі.

Методика «Соціально-психологічна самоатестації групи як колективу (СПСК)» (Р.С. Немов).

«Q-сортування» (В. Стефансона).

Орієнтовна схема звіту про психодіагностику міжособистісних відносин в учнівській групі

Дата проведення психодіагностики _____

Прізвище здобувача вищої освіти, який проводив психодіагностику

Назва психодіагностичної методики з вивчення міжособистісних відносин в учнівській групі.

Інформація про охоплення учнів класу психодіагностичним обстеженням, форму проведення психодіагностики, ставлення учнів до психодіагностики.

Обробка результатів психодіагностики.

Інтерпретація результатів психодіагностики.

Рекомендації з розвитку учнівської групи.

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет іноземної філології

НАВЧАЛЬНЕ ЕЛЕКТРОННЕ ВИДАННЯ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

*для підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
за освітньо-професійною програмою
Середня освіта (Мова і література (англійська, німецька)
спеціальності 014 Середня освіта (Мова і література (англійська)
галузі знань 01 Освіта/Педагогіка
денної і заочної форм навчання
факультету іноземної філології*

ЕЛЕКТРОННЕ ВИДАННЯ

Укладач:

СТОРЧОВА Тетяна Володимирівна

*кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри англійської мови
Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка*

Підписано 29.11.2024. Формат 60x84/16. Гарнітура «Cambria».
Об'єм даних 1,5 Мб. Обл.-вид. арк. 2,4. Зам. № 1141.

Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка,
вул. Огієнка, 61, м. Кам'янець-Подільський, 32300.
Свідоцтво серії ДК № 3382 від 05.02.2009 р.

Виготовлено в Кам'янець-Подільському національному
університеті імені Івана Огієнка,
вул. Огієнка, 61, м. Кам'янець-Подільський, 32300.